

สรุปผลการประชุม
คณะกรรมการการยกร่างรัฐธรรมนูญ
(นอกสถานที่)
ครั้งที่ ๕๕
วันพุธที่ ๒๕ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๘
ณ โรงแรมฮอติเคย์ อินน์ พัทยา จังหวัดชลบุรี

คณะกรรมการการยกร่างรัฐธรรมนูญได้มีการพิจารณาร่างบทบัญญัติของรัฐธรรมนูญเป็นรายมาตรา ภาค ๒ ผู้นำการเมืองที่ดีและระบบผู้แทนที่ดี ในส่วนที่ ๒ สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร (ต่อเนื่องจากคราวประชุมครั้งที่แล้ว) ส่วนที่ ๓ วุฒิสภา ส่วนที่ ๔ บทที่ใช้แก่สภาทั้งสอง ส่วนที่ ๕ การประชุมร่วมกันของรัฐสภา ส่วนที่ ๖ การตราพระราชบัญญัติและพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญ ส่วนที่ ๗ การควบคุมการตรากฎหมายที่ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ และส่วนที่ ๘ การควบคุมการบริหารราชการแผ่นดิน สรุปสาระสำคัญได้ดังนี้

การพิจารณาในส่วนที่ ๒ สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร ซึ่งเป็นการพิจารณาต่อเนื่องจากคราวประชุมครั้งที่แล้วนั้น ที่ประชุมได้พิจารณาในประเด็นต่าง ๆ ได้แก่ ประเด็น “คะแนนเสียงที่ผู้มีสิทธิเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร กากบาทในช่องไม่ประสงค์ลงคะแนน (Vote No) เนื่องจากไม่ประสงค์เลือกผู้ใดเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร” ทั้งนี้ เพื่อเป็นหลักการให้คะแนนเสียงดังกล่าวมีผลเป็นรูปธรรม เขียนบัญญัติไว้ในส่วนที่ ๒ สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร ในเบื้องต้นที่ประชุมเห็นชอบในหลักการโดยให้เขียนความในร่างบทบัญญัติเป็นดังนี้

“ผู้สมัครรับเลือกตั้งเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร แบบแบ่งเขตเลือกตั้งและบัญชีรายชื่อผู้สมัครรับเลือกตั้งแบบบัญชีรายชื่อ จะเป็นผู้ซึ่งได้รับเลือกตั้งเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรหรือจะเป็นบัญชีรายชื่อที่ได้รับเลือก ต่อเมื่อได้รับคะแนนเสียงเลือกตั้งไม่น้อยกว่าคะแนนเสียงที่ไม่เลือกผู้ใดเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรหรือไม่เลือกบัญชีใด”

การพิจารณาในส่วนที่ ๓ วุฒิสภานั้น ที่ประชุมได้พิจารณาในประเด็นต่าง ๆ ได้แก่ ประเด็น “องค์ประกอบและที่มาของวุฒิสภา” ซึ่งเป็นการวางหลักการใหม่เพื่อออกแบบให้วุฒิสภาเป็นสภาพุฒินิยมที่มีความหลากหลายของสาขา ประกอบด้วยสมาชิกจำนวนไม่เกินสองร้อยคนและมาจากการเลือกตั้งทางอ้อม เขียนบัญญัติไว้ในส่วนที่ ๓ วุฒิสภา ในเบื้องต้นที่ประชุมเห็นชอบในหลักการโดยให้เขียนความในร่างบทบัญญัติเป็นดังนี้

“วุฒิสภาประกอบด้วยสมาชิกจำนวนไม่เกินสองร้อยคนซึ่งมาจากการเลือกตั้งโดยทางอ้อมจากบุคคล ดังต่อไปนี้

(๑) ผู้ซึ่งเคยดำรงตำแหน่งนายกรัฐมนตรี ประธานรัฐสภา และประธานศาลฎีกา ซึ่งเลือกกันเองให้ได้ไม่เกินสิบคน โดยให้ผู้สมัครแต่ละประเภทเลือกกันเองได้ไม่เกินสามคนและในส่วนที่ยังไม่ครบสิบคนให้ผู้สมัครที่เหลือเลือกกันเองในแต่ละประเภทจนครบจำนวนสิบคน เว้นแต่ไม่มีบุคคลดังกล่าวสมัครใจเลือกกันเอง หรือไม่มีบุคคลดังกล่าวให้เลือกกันเอง ไม่ว่าด้วยเหตุใดก็ตาม

(๒) ผู้ซึ่งเคยเป็นข้าราชการฝ่ายพลเรือนซึ่งดำรงตำแหน่งปลัดกระทรวงหรือเทียบเท่าซึ่งเป็นตำแหน่งบริหาร ข้าราชการฝ่ายทหารซึ่งดำรงตำแหน่งปลัดกระทรวงกลาโหม ผู้บัญชาการทหารสูงสุด หรือผู้บัญชาการเหล่าทัพ พนักงานของรัฐหรือเจ้าหน้าที่ของรัฐในรัฐวิสาหกิจ องค์การมหาชน หรือหน่วยงานอื่นของรัฐ ซึ่งดำรงตำแหน่งหัวหน้าองค์กรดังกล่าว ซึ่งเลือกกันเองในแต่ละประเภท ประเภทละไม่เกินสิบคน ทั้งนี้ ต้องไม่เป็นผู้บริหารท้องถิ่นหรือสมาชิกสภาท้องถิ่น

(๓) ผู้แทนองค์กรวิชาชีพหรืออาชีพที่มีกฎหมายจัดตั้งซึ่งเลือกกันเอง ทั้งนี้ ตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรและการได้มาซึ่งสมาชิกวุฒิสภา จำนวนไม่เกินสิบคน

(๔) ผู้ซึ่งมาจากการเลือกกันเองขององค์กรด้านเกษตรกรรม ด้านแรงงาน ด้านวิชาการ ด้านชุมชน ด้านท้องถิ่น และองค์กรด้านต่าง ๆ ทั้งนี้ ตามที่กำหนดในพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรและการได้มาซึ่งสมาชิกวุฒิสภา จำนวนไม่เกินห้าสิบคน

(๕) ผู้ทรงคุณวุฒิและคุณธรรมด้านการเมือง ความมั่นคง การบริหารราชการแผ่นดิน กฎหมายและกระบวนการยุติธรรม การปกครองท้องถิ่น การศึกษา การเศรษฐกิจ การสาธารณสุข สิ่งแวดล้อม ผังเมือง ทรัพยากรธรรมชาติ พลังงาน วิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี สังคม ชชาติพันธุ์ ศาสนา ศิลปะ วัฒนธรรมคุ้มครองผู้บริโภค ด้านเด็กเยาวชน สตรี ด้านผู้พิการ ผู้ด้อยโอกาส ประชาชนชาวบ้าน ผู้ประกอบวิชาชีพอิสระและด้านอื่น ทั้งนี้ ตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรและการได้มาซึ่งสมาชิกวุฒิสภา จำนวนไม่เกินหนึ่งร้อยคน

ให้มีคณะกรรมการสรรหาบุคคลด้านต่าง ๆ ตาม (๕) ทำหน้าที่สรรหาบุคคลผู้สมควรได้รับเลือกตั้งด้านต่าง ๆ เป็นจำนวนสองเท่าของจำนวนที่กำหนดใน (๕) เพื่อให้สมาชิกภาพเมือง ผู้บริหารท้องถิ่น และสมาชิกสภาท้องถิ่นทุกประเภทเลือกให้เหลือเท่าจำนวนที่กำหนดไว้ใน (๕) ทั้งนี้ ตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรและการได้มาซึ่งสมาชิกวุฒิสภา”

ส่วนประเด็น “วาระการดำรงตำแหน่งของวุฒิสภา” นั้น ที่ประชุมเห็นว่าควรวางหลักการไว้คราวละหกปีและให้ดำรงตำแหน่งได้เพียงวาระเดียว เขียนบัญญัติไว้ในส่วนที่ ๓ วุฒิสภา ในเบื้องต้นที่ประชุมเห็นชอบในหลักการโดยให้เขียนความในร่างบทบัญญัติเป็นดังนี้

“สมาชิกภาพของสมาชิกวุฒิสภาเริ่มตั้งแต่วันที่คณะกรรมการการเลือกตั้งมีประกาศรับรองผลการได้มาซึ่งสมาชิกวุฒิสภา

สมาชิกภาพของสมาชิกวุฒิสภามีกำหนดคราวละหกปีนับแต่วันที่มีประกาศตามวรรคหนึ่ง และจะดำรงตำแหน่งติดต่อกันสองวาระ มิได้

ให้สมาชิกวุฒิสภาซึ่งสมาชิกภาพสิ้นสุดลงตามวาระ อยู่ในตำแหน่งเพื่อปฏิบัติหน้าที่ต่อไป จนกว่าจะมีสมาชิกวุฒิสภาขึ้นใหม่ ในกรณีนี้ ให้ประธานหรือรองประธานวุฒิสภาซึ่งพ้นจากตำแหน่งตามวาระ ปฏิบัติหน้าที่ประธานหรือรองประธานวุฒิสภาต่อไป จนถึงวันที่คณะกรรมการการเลือกตั้งประกาศรับรองผลการได้มาซึ่งสมาชิกวุฒิสภา และให้สมาชิกวุฒิสภาซึ่งมีอายุสูงสุดตามลำดับปฏิบัติหน้าที่ประธานและรองประธานวุฒิสภาแทนจนกว่าจะมีการเลือกประธานหรือรองประธานวุฒิสภาขึ้นใหม่”

การพิจารณาในส่วนที่ ๔ บทที่ใช้แก่สภาทั้งสองนั้น ที่ประชุมได้พิจารณาในประเด็นต่าง ๆ ได้แก่ ประเด็น “การเลือกประธานสภาผู้แทนราษฎรและรองประธานสภาผู้แทนราษฎรคนที่หนึ่งและคนที่สอง” ซึ่งเป็นการวางหลักการใหม่ ทั้งนี้ เพื่อให้สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรของพรรคการเมืองหรือกลุ่มการเมืองซึ่งมีที่นั่งในสภาผู้แทนราษฎรลำดับรองลงมา ได้รับเลือกเป็นรองประธานสภาผู้แทนราษฎรด้วย เขียนบัญญัติไว้ในส่วนที่ ๔ บทที่ใช้แก่สภาทั้งสอง ในเบื้องต้นที่ประชุมเห็นชอบในหลักการโดยให้เขียนความในร่างบทบัญญัติเป็นดังนี้

“สภาผู้แทนราษฎรและวุฒิสภาแต่ละสภามีประธานสภาคนหนึ่งและรองประธานสภาสองคน ซึ่งพระมหากษัตริย์ทรงแต่งตั้งจากสมาชิกแห่งสภานั้น ๆ ตามมติของสภา

“ประธานสภาผู้แทนราษฎรมาจากผู้ซึ่งได้รับเลือกจากสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรซึ่งมีคะแนนเสียงสูงสุดในการเลือกให้ดำรงตำแหน่งประธานสภาผู้แทนราษฎร และรองประธานสภาผู้แทนราษฎรคนที่หนึ่งมาจากผู้ซึ่งได้รับเลือกซึ่งมีคะแนนเป็นลำดับที่สอง ส่วนรองประธานสภาผู้แทนราษฎรคนที่สองให้เลือกจากสมาชิกพรรคการเมืองหรือกลุ่มการเมืองซึ่งมีจำนวนสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรมากเป็นลำดับที่สาม”

การพิจารณาในส่วนที่ ๕ การประชุมร่วมกันของรัฐสภานั้น ในเบื้องต้นที่ประชุมเห็นชอบให้คงตามหลักการเดิมตามมาตรา ๑๓๖ และมาตรา ๑๓๗ ของรัฐธรรมนูญฉบับปี ๒๕๕๐ ซึ่งเป็นบทบัญญัติว่าด้วยการประชุมร่วมกันของรัฐสภา

การพิจารณาในส่วนที่ ๖ การตราพระราชบัญญัติและพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญนั้น ที่ประชุมได้พิจารณาในประเด็นต่าง ๆ ได้แก่ ประเด็น “บทบัญญัติในร่างมาตราที่เกี่ยวกับร่างพระราชบัญญัติจะเสนอได้กี่แต่โดย (๑) คณะรัฐมนตรี (๒) สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรจำนวนไม่น้อยกว่ายี่สิบคน (๓) สมาชิกวุฒิสภาจำนวนไม่น้อยกว่าสี่สิบคน (๔) ศาลหรือองค์กรตามรัฐธรรมนูญซึ่งมีหน้าที่ตรวจสอบการใช้อำนาจอรัฐ เฉพาะกฎหมายที่เกี่ยวกับการจัดองค์กรและกฎหมายที่ประธานศาลและประธานองค์กรนั้นเป็นผู้รักษาการ หรือ (๕) ผู้มีสิทธิเลือกตั้งจำนวนไม่น้อยกว่าหนึ่งหมื่นคนเข้าชื่อเสนอกฎหมาย รวมถึงในกรณีที่ร่างพระราชบัญญัติซึ่งมีผู้เสนอตาม (๒) (๓) (๔) หรือ (๕) เป็นร่างพระราชบัญญัติเกี่ยวกับการเงิน จะเสนอได้ก็ต่อเมื่อมีคำรับรองของนายกรัฐมนตรี” ซึ่งเป็นหลักการเดิมตามมาตรา ๑๔๒ ของรัฐธรรมนูญฉบับ ปี ๒๕๕๐ นั้น ที่ประชุมเห็นว่าควรปรับปรุงในประเด็น “ระยะเวลาในการพิจารณาร่างพระราชบัญญัติที่เสนอโดยผู้มีสิทธิเลือกตั้งจำนวนไม่น้อยกว่าหนึ่งหมื่นคนเข้าชื่อเสนอกฎหมายของสภา” โดยเขียนเพิ่มเติมให้ชัดเจนเกี่ยวกับระยะเวลาที่ต้องดำเนินการพิจารณาของสภา ทั้งนี้ เพื่อเป็นหลักการให้ร่างพระราชบัญญัติที่เสนอโดยประชาชนผู้มีสิทธิเลือกตั้งฯ ดังกล่าวเกิดผลเป็นรูปธรรม ในเบื้องต้นที่ประชุมเห็นชอบในหลักการโดยให้เขียนความในร่างบทบัญญัติเป็นดังนี้

“ในกรณีที่ประชาชนได้เสนอร่างพระราชบัญญัติใดตาม (๕) แล้ว ให้สภาที่ได้รับร่างพระราชบัญญัตินั้นเริ่มพิจารณาภายในเวลาไม่เกินหนึ่งร้อยแปดสิบวันนับแต่วันที่ได้รับร่างพระราชบัญญัติดังกล่าว หรือวันที่นายกรัฐมนตรีส่งคำรับรองกลับคืนมา”

การพิจารณาในส่วนที่ ๗ การควบคุมการตรากฎหมายที่ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญนั้น ในเบื้องต้นที่ประชุมเห็นชอบให้คงตามหลักการเดิมตามมาตรา ๑๕๔ และมาตรา ๑๕๕ ของรัฐธรรมนูญฉบับ ปี ๒๕๕๐ ซึ่งเป็นบทบัญญัติว่าด้วยการควบคุมการตรากฎหมายที่ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ

การพิจารณาในส่วนที่ ๘ การควบคุมการบริหารราชการแผ่นดินนั้น ที่ประชุมได้พิจารณาในประเด็นต่าง ๆ ได้แก่ ประเด็น “การมาตอบกระทู้ของนายกรัฐมนตรีหรือรัฐมนตรี” ซึ่งหลักการเดิมตามมาตรา ๑๕๖ ของรัฐธรรมนูญฉบับ ปี ๒๕๕๐ ไม่ได้เขียนถึงห้วงเวลาที่ต้องมาตอบกระทู้ให้แก่สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรหรือสมาชิกวุฒิสภาไว้ ดังนั้น จึงเห็นว่าควรปรับปรุงเขียนวางหลักการให้นายกรัฐมนตรีหรือรัฐมนตรีมีหน้าที่ต้องมาตอบกระทู้โดยเร็ว บัญญัติไว้ในส่วนที่ ๘ การควบคุมการบริหารราชการแผ่นดิน ในเบื้องต้นที่ประชุมเห็นชอบในหลักการโดยให้เขียนความในร่างบทบัญญัติเป็นดังนี้

“สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรหรือสมาชิกวุฒิสภาแต่ละคนมีสิทธิตั้งกระทู้ถามนายกรัฐมนตรีหรือรัฐมนตรีในเรื่องใดเกี่ยวกับงานในหน้าที่ได้ และนายกรัฐมนตรีหรือรัฐมนตรีมีหน้าที่ต้องตอบโดยเร็ว แต่นายกรัฐมนตรีหรือรัฐมนตรีย่อมมีสิทธิที่จะไม่ตอบเมื่อคณะรัฐมนตรีเห็นว่าเรื่องนั้นยังไม่ควรเปิดเผยเพราะเกี่ยวกับความปลอดภัยหรือประโยชน์สำคัญของแผ่นดิน

สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรอาจตั้งกระทู้ถามสดต่อนายกรัฐมนตรีและรัฐมนตรีได้ตามที่กำหนดในข้อบังคับการประชุมสภาผู้แทนราษฎร และนายกรัฐมนตรีและรัฐมนตรีมีหน้าที่ต้องตอบกระทู้ถามนั้นด้วยตนเอง เว้นแต่มีเหตุสุดวิสัย”

นางสาวดวงจิตร์ ก่อเจริญวัฒน์
วิทยากรชำนาญการพิเศษ
ผู้สรุปผลการประชุม

ว่าที่เรือดรี ยุทธนา สำเภาเงิน
ผู้ช่วยเลขานุการคณะกรรมการการยกร่างรัฐธรรมนูญ
ตามข้อบังคับ ฯ ข้อ ๘๘
ผู้ตรวจทาน